

ÇEVİRİ

TÜRK AKADEMİSİ
SİYASİ SOSYAL STRATEJİK ARAŞTIRMALAR VAKFI

**21'İNCİ YÜZYILDA
ENERJİ DİPLOMASİSİ**
(Energy Diplomacy in
the 21st Century)

TASAV

TÜRK AKADEMİSİ SİYASİ SOSYAL STRATEJİK ARAŞTIRMALAR VAKFI

Kubilay KAVAK

Enerji Araştırmaları Merkezi
Çeviri No. 1 // Şubat 2013
www.turkakademisi.org.tr

TÜRK AKADEMİSİ Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV)

Türkiye’de ve dünyada, yaşanmış ve yaşanmakta olan olayları; siyasî, sosyal, tarihî ve kültürel derinlik içinde ve stratejik bir bakış açısıyla değerlendiren, yeni tasarımlar ortaya koyarak gelecek vizyonu oluşturan bir düşünce kuruluşudur.

TASAV, bilimsel kıstasları esas alarak ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde araştırma, inceleme ve değerlendirme faaliyetlerinde bulunmaktadır. Çalışmalarını hiçbir kâr amacı gütmeyen ilgililer ile paylaşan TASAV; tarafsız, doğru, güncel ve güvenilir bilgiler ışığında kamuoyunu aydınlatmaya çalışmaktadır.

TASAV’ın amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kuruluş felsefesine paralel olarak, ülkemizin ekonomik, sosyal, siyasî, kültür ve eğitim hayatının geliştirilmesine; millî menfaat, millî güvenlik ve birlik anlayışının, insan hak ve özgürlüklerinin, demokrasi kültürünün, jeopolitik ve jeostratejik düşünce biçiminin yaygınlaştırılmasına; toplumda millî, vicdanî ve ahlâkî değerlerin hâkim kılınmasına ve Türkiye’nin dünyadaki gelişmelerin belirleyicisi olmasına bilimsel faaliyetler aracılığıyla katkı sağlamaktır.

ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

TASAV, aşağıda belirtilen altı Stratejik Araştırma Merkezi vasıtasıyla çalışmalarını yürütmektedir:

1. Dış Politika Araştırmaları Merkezi
2. Güvenlik Araştırmaları Merkezi
3. Siyaset, Hukuk ve Yönetim Araştırmaları Merkezi
4. Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Merkezi
5. Ekonomi Araştırmaları Merkezi
6. Enerji Araştırmaları Merkezi

21'İNCİ YÜZYILDA ENERJİ DİPLOMASİSİ (Energy Diplomacy in the 21st Century)

Kubilay KAVAK

Enerji Araştırmaları Merkezi

Çeviri No: 1 // Şubat 2013

www.turkakademisi.org.tr

Bu yazının tüm hakları saklıdır. Yazının telif hakkı TASAV'a ait olup kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında önceden izin alınmadan kullanılamaz ve çoğaltılamaz.

İÇİNDEKİLER

Değerlendirme	i
Hillary Rodham Clinton'un Konuşma Metni	1

21'İNCİ YÜZYILDA ENERJİ DİPLOMASİSİ

(ABD Dışışleri Eski Bakanı Hillary Rodham Clinton'un Georgetown Üniversitesi'nde 18.10.2012 Tarihinde Yaptığı Konuşma)

Değerlendirme

Okuyacağınız çeviri, ABD dış politikasının nasıl enerji merkezli bir içerik kazandığını, enerjinin karmaşık uluslararası politika denkleminde nasıl öne çıktığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Ayrıca; Irak'ın işgali, İran'ın tehdit edilmesi, Sudan'daki çatışmalar başta olmak üzere dünyadaki bazı siyasî olaylar ile bu çerçevede yürütülen diplomatik hamlelerin kaynağını, aklî temelini, gerekçelerini anlamlandırmak açısından kritik değerlendirmeler içermektedir.

Benzer şekilde bu metin, ABD dış politika belirleyicilerinin enerjiyi aynı zamanda bir "enstrüman" olarak gördüklerine de açık biçimde işaret etmektedir.

Konuşmacı kısa süre öncesine kadar ABD Dışışleri Bakanlığı koltuğunda oturan bir kişi olduğu için, şüphesiz konuşmanın satır aralarında, ABD'nin kolonyalist dönemden kalma ve kendisini dünyanın merkezinde gören buyurgan yaklaşımının izdüşümlerine rastlanmaktadır. Keza Amerikan şirketlerinin kâr maksimizasyonunu önceleyen, hatta küresel nitelikli insanî yardım faaliyetlerinde bile Amerikan çıkarlarını gözeten ifadeler de dikkat çekmektedir.

Konuşma metninin içeriğindeki yer yer irkiltici bu tür ifadeler bir yana, metin, ABD'nin küresel planda kazanmaya çalıştığı yeni pozisyona yönelik kavramsal bir çerçeve sunmaktadır. Ayrıca ABD'nin dış politika yaklaşımlarında enerjiyi salt bir "alt başlık" olarak değil, doğrudan doğruya bir "politika eksenini" olarak ele aldığını çok çarpıcı biçimde göstermektedir.

Enerjiye verdiği önemi bünyesinde bu konuda müstakil bir araştırma merkezi oluşturarak gösteren Türk Akademisi Vakfı, bu çevirinin özellikle dış politika konusunda fikir faaliyeti yürüten çevrelere yeni bir perspektif kazandıracağı kanâatindedir. Zira konuşma metni, dikkatle okunduğunda, Türk dış politikasında gerçek mânâda bir "stratejik derinlik" oluşturabilmek için nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiğine dair anlamlı ipuçları sunmaktadır.

Hillary Rodham Clinton'un Konuşma Metni

Tekrar burada, sadece Washington'daki değil dünyadaki en güzel toplantı yerlerinden biri olan Georgetown'da bulunmak, kesinlikle geleceğinizi şekillendirecek bir konuda sizinle konuşma şansını elde etmek ve bunun aslında ne anlama geldiğiyle ilgili bazı düşüncelerimi paylaşmak muhteşem bir şey.

Dekan Lancaster'in dediği gibi ben evlilik yoluyla bir mumçıçeğim¹ (Gülüşmeler...). Bundan büyük bir onur duyuyorum, ayrıca Dışişleri Bakanlığı'na sağladığı olağanüstü katkılardan dolayı Yurtdışı Hizmetler Fakültesi'ne² de minnettarım. Dekan Lancaster, bu muhteşem üniversitede varolagelen emek ve irfanla günbegün zenginleşiyoruz.

Buraya geldim, çünkü yurtiçi ve yurtdışındaki enerjiyle ilgili politikalarımızda bu genç insanların hissesi var; ama aynı zamanda, enerji yüzünden ortaya çıkan bazı zorluklara cevap bulmak için birlikte çalışmak zorundayız. Enerji konusu, ABD dış politikasının bütününe ilgilendirmektedir. Bu konu, bir millî güvenlik ve küresel istikrar meselesidir. Bu konu, küresel ekonominin de temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda, demokrasi ve insan haklarıyla da ilgili bir konudur. Bu konu yıllardır, özellikle de Dışişleri Bakanlığı'nı yürüttüğüm son dört yılda, benim için öncelikli bir mesele olmuştur ve emimin benden sonraki Dışişleri Bakanı için de durum aynı olacaktır.

O yüzden bugün burada, dünya genelinde enerji konusunda meydana gelen muazzam değişiklikler ve bunların bizim için ne anlama geldiği hakkında konuşmak istiyorum. Enerji güvenliği ve başka yerlerdeki ilerlememize yönelik Amerikan hedefleri kritik önemdedir; bu hedefleri gerçekleştirmek için attığımız adımlar ise, bugün size kısaca anahatlarını sunmak istediğim şeydir.

Fakat işe önce temel bilgilerden başlamama izin verin. Enerji, belli başlı üç sebepten dolayı Amerikan dış politikası için önemlidir. Birincisi, jeopolitiğin çekirdeğinde enerji bulunmaktadır, çünkü enerji esas olarak bir servet ve güç meselesidir, ki bu da onun hem bir çatışma hem de işbirliği kaynağı olduğu anlamına gelmektedir. Birleşik Devletler; enerjiyle ilgili anlaşmazlıkların çözülmesi, her türden küresel kriz boyunca enerji arzının ve piyasaların istikrarlı kılınması, ülkelerin enerji kaynaklarını ya da nakliye güzergâhlarına yakınlıklarını kullanarak kendi isteklerine boyun eğdirme ya da kendi kötü davranışlarını affettirme yolunda başka ülkeleri zorlamaması ve bütün bunların üzerinde; Amerikan halkının enerjiye erişiminin güvenli, emniyetli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir olmasının garanti altına alınması konularına önem vermektedir.

¹ Sözlük anlamı "mumçıçeği" olan "Hoya" kelimesi, aynı zamanda Georgetown Üniversitesi'ni üniversiteler arası spor yarışmalarında temsil eden takımlara verilen isimdir. Hillary Clinton burada kocası Bill Clinton'un bir Georgetown mezunu olmasına gönderme yapmaktadır.

² Georgetown Üniversitesi'nin 1919 yılında kurulmuş ve tam adı "Edmund A. Walsh School of Foreign Service" olan uluslararası ilişkiler okuludur.

İkincisi, enerji, 21'inci yüzyılda ekonomimizi güçlendirmemiz ve çevremizi yönetmemiz için olmazsa olmaz bir şeydir. Bu yüzden biz; kirliliği azaltmak, küresel enerji arzını çeşitlendirmek, istihdam yaratmak ve iklim değişikliğinin ziyadesiyle gerçek tehdidini ele almak için yeni teknolojileri ve enerji kaynaklarını -özellikle de yenilenebilir olanlarını- teşvik etmeye önem veriyoruz.

Üçüncüsü, enerji, ekonomik kalkınmanın ve siyasî istikrarın anahtarıdır. Biz, dünya üzerinde enerjiye erişimi olmayan 1,3 milyar insana yardım etmeye önem veriyoruz. İnanıyoruz ki, bu insanların elektriğe erişimleri arttıkça; ticarî faaliyetlere başlama, çocuklarını eğitme, gelirlerini artırma ve küresel ekonomiye katılma şansları daha fazla olacaktır. Bunların tümü hem onlar hem de bizim için iyi bir şeydir. Siyasî istikrarsızlık gibi yolsuzluk da çoğunlukla enerji yoksulluğunda bir etmen olduğu için, milletlerinin enerji zenginliğini kendilerine saklamak yerine, millî ekonomiye kazandıran siyasî liderleri desteklemeye önem veriyoruz.

İşte bugün sizinle konuşmak istediğim konular bunlardır. Ancak bunu yapmadan önce hızlıca eklemeliyim ki, çoğunuz, özellikle de tarih öğrencileri, bu zorlukların yeni olmadığını farkındasınızdır. Ülkeler kaynaklar için asırlardır kavga etmektedir. İnsanoğlu, sürekli yeni ve daha iyi enerji kaynaklarının peşinde olagelmıştır. Ve fakat, köklü bir dönüşümün olduğu ve gideceğimiz yön hakkında karmaşık soruların ortaya çıktığı bir andayız.

Örneğin, an itibarıyla, çarpıcı bir geri dönüşle, gelişmekte olan ülkeler gelişmiş ülkelerden daha fazla enerji tüketiyorlar. Çin ve Hindistan'ın enerji ihtiyaçları ekonomileriyle birlikte büyüyor. Enerji talebi Orta Asya ve Güney Amerika'da da artıyor. Küresel doğal gaz arzında, gaz üreticileri için yeni fırsatlar yaratan ve dünyanın petrole olan bağımlılığını azaltan ani bir yükseliş var. Teknolojinin Kuzey Kutbu ve Güney Çin Denizi gibi yerlerde petrol ve gaz aramaları yapabileceğimiz bir noktaya erişmesi de yeni fırsatlar yaratmakla birlikte çevreye ilişkin sorunları gündeme getiriyor ve bir gerginlik kaynağı oluşturuyor.

Peki bu değişimlerden kim yararlanacak? Dünyanın büyüyen ihtiyaçlarını karşılayacak enerjiyi nereden bulacağız? 20'nci yüzyılda küresel enerji piyasalarının sağlam işlemesini sağlayan -1970'lerdeki petrol krizinden sonra kurulmasına ABD'nin de yardım ettiği Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) gibi kuruluşların, 21'inci yüzyılda da etkin ve uygun olmaya devam edeceğinden nasıl emin olabileceğiz?

Elbette kendi ülkemizde de uluslararası enerji görünümünü etkileyen değişimler var. Pek çok Amerikan vatandaşı henüz ülkemizin gerçekleştirdiği kazanımların farkında değil. Geçtiğimiz dört yılda yenilenebilir rüzgâr ve güneş kaynaklarından ürettiğimiz elektrik iki katına çıktı. [Kendi ülkemizdeki] petrol ve doğal gaz üretimimiz büyük bir yükseliş içinde. Yeni otomobil standartları³ bir galon yakıtla

³ Konuşmacı burada; dünyada ilk kez yakıt verimliliği konusunda doğrudan bir düzenleme özelliği taşıması sebebiyle çok önemli olan ve 1975 yılından beri ABD'de uygulanan CAFE (corporate

iki katı yol yapmamızı sağlayacak. Ayrıca, ilk defa maliyetleri azaltacak biçimde ağır yük taşıtları, kamyonetler ve otobüsler için de yakıt verimliliği standartlarını uygulamaya aldık. Bütün bunlar, artık ithal enerjiye daha az bağımlı olduğumuz anlamına geliyor. Böylece hem küresel siyasî ve ekonomik konumumuzu hem de dünya enerji piyasalarını güçlendirmiş oluyoruz.

Hepimiz biliyoruz ki enerji konusu ülkemizde büyük bir tartışmayı ateşliyor; fakat, bu ülke içi tartışmanın dışında, Dışişleri Bakanı olmanın sağladığı geniş görüşle, akılda tutulması gereken noktanın şu olduğuna inanıyorum: Konu enerji piyasaları olduğunda, bizim ülkemiz bir ada değildir ve olamaz da... Petrol piyasaları küreseldir ve doğal gaz piyasaları da bu yolda ilerlemektedir, pek çok elektrik şebekesi ise millî sınırları aşmaktadır. Amerikalılar tamamen Birleşik Devletler içinde üretilmiş petrolü kullanıyor bile olsalar, petrol fiyatı büyük oranda küresel piyasalar tarafından belirlenmektedir. Bu yüzden kendi enerji güvenliğimizi korumak, yurtiçi ve dışında ilerleme yapmayı gerektirmektedir. Bu ise Amerikan liderliğini icap ettirmektedir.

Bir yıl önce bugün, milletimizin diplomasi ve kalkınma çabalarının başlıca stratejik gözden geçirmesi yapıldıktan sonra, Dışişleri Bakanlığı yeni bir birim kurdu. Bu birime Enerji Kaynakları Dairesi adı verildi. Bu birim, Dekan Lancaster'ın da belirttiği üzere, benim Uluslararası Enerji İşleri Özel Temsilcim ve Koordinatörüm olan ve şu an burada bulunan Büyükelçi Carlos Pascual tarafından yönetilmektedir. Bu dairenin görevi, Dışişleri Bakanlığının enerji konusundaki diplomatik girişimlerini yönetmektir. Birkaç hafta içerisinde, dünyadaki bütün ABD sefaretlerine, enerji konularında raporlama becerilerini geliştirmeyi ve özel sektörden enerji partneri bulma konusunda daha ileri gitmeyi öğretecek bir politika rehberini yolluyor olacağım.

Burada bir hata yapmayalım: Geçmişte de Dışişleri Bakanlığı enerjiyle ilgili diplomasi yürüttü, bazen spesifik krizler çıktığında diplomasinin büyük bölümünü bu konu oluşturdu. Ancak zorlukları nasıl aşacağımız ve fırsatları nasıl kavrayacağımız konusunda düşünmeye tam zamanlı adanmış bir uzmanlar takımımız yoktu; ama artık var. Bu bile başlı başına, Birleşik Devletler'in, küresel enerji geleceğini şekillendirmeyi yönlendirmek için daha kapsamlı bir taahhüt verdiğinin bir işaretidir.

Ve bu arada, Dekan Lancaster, Dışişleri Bakanlığındaki enerji takımından altı kişi Georgetown mezunudur ve onlar da bugün bizimle birlikteler. Bu yüzden size, Georgetown'a teşekkür ederim. (Alkışlar...) Bu, Yurtdışı Hizmetler Fakültesi ve Dışişleri Bakanlığı için tam bir sipariş-satış konuşması oldu! (Gülüşmeler...)

---

average fuel economy - birleşik ortalama yakıt verimliliği) standartlarına atıf yapmakta, son birkaç yıldır standartların sıkılaştırılmış olmasına ve otomotiv endüstrisini daha yakıt-verimli araçlar yapmaya zorlamasına göndermede bulunmaktadır.

Artık Enerji Bakanlığı ile işbirliği hâlinde çalışıyoruz. Bu, yurtiçi enerji politikalarının şekillenmesine ve dünya üzerindeki diğer enerji bakanlıklarıyla yakın çalışmamıza yardım ediyor. Enerji Bakanlığı'nın millî laboratuvarları yenilikçiliğin (inovasyon) ileri teknolojisine sahip ve bu, küresel çapta öncelik kazandıran ciddi bir teknik uzmanlık demek. Enerji Bakanlığımız'ın yurtiçi ve dışındaki çalışmaları çok önemli; çünkü, yurtiçi enerji politikalarında daha güçlü olmamız, bilimimizi daha fazla ilerletmemiz ve partnerlerimize teknik yardım sunmamız demek; hükümet olarak daha iyi bir pozisyona gelmemiz ve elbette Dışişleri Bakanlığı olarak istikrar, zenginlik ve barışa giden uzun vadeli yolu belirlemeye yardımda daha iyi bir rol oynamamız demektir.

Şimdi küresel enerji politikamızın üç sütununa kısaca değinmek istiyorum. Birincisi, enerjinin jeopolitiğiyle ilgili olarak, enerji diplomasisine odaklanmaktayız. Enerji diplomasisimizin bir kısmı, haber başlıklarındaki konularla ilgilidir. Güney Çin Denizi'ndeki hükümlanlık iddialarıyla ilgili hararetli tartışmaları okumuşsunuzdur. Siz bunların neden vuku bulduğunu düşünöyorsunuz? Enerji ihtiyaçları hızla büyüyen ölkelerin hemen yanı başlarında potansiyel olarak önemli petrol ve gaz rezervleri var. Ve bu günlerde, durumun oldukça gerilimli olduğunu görebiliyorsunuz. Biz, tarafların, bu potansiyel kaynakların çatışma olmaksızın yönetimini sağlayacak bir davranış kuralları setini benimsemelerini destekliyoruz.

Şimdilerde enerji diplomasisimizin bir kısmı, henüz araştırılmamış petrol ve gaz yataklarının ve potansiyel bir çevresel felâketin sınırında olan Kuzey Kutbu gibi uzak alanlara yoğunlaşıyor. Eriyen kıta buzulları, yeni sondaj fırsatlarının yanında yeni denizyolu güzergâhları açıyor; bu yüzden, bu kaynaklar için bir çatışma çıkmasını engellemek ve Kuzey Kutbu'nun kırılgan ekosistemini korumak için kurallar belirlenmesine yönelik faaliyetler gösteriyoruz. ABD dâhil Kuzey Kutbu'na sınırı olan 8 ölkeyi içeren Kuzey Kutbu Konseyi'ni güçlendirmeye çalışıyoruz; bu, etkili bir işbirliğini geliştirebilir. Geçen sene bu konuları tartışmak üzere Kuzey Kutup Dairesi üzerinde bulunan Norveç'teki Tromsø'ya, Kuzey Kutbu Sekreteryası'nın bulunduğu yere gittim. Dört yıl önce bu konulara fazla kıymet verilmiyordu, ancak bu konular bugün artan oranda önemli görülüyor.

Enerji diplomasisimizin bir diğer odak noktası, rekabeti geliştirmeye ve tekelleri önlemeye yardım etmektir. Avrupa'da olup biteni ele alalım. Onlarca yıldır pek çok Avrupa devleti, gazının önemli bölümünü boru hattıyla bir ölkeden temin etmektedir: Rusya. Başka kaynaklar geçmişte çok sınırlıydı. Ancak şimdilerde bu, burada, Birleşik Devletler'de artan üretime bağlı olarak kısmen değişmektedir; çünkü, artık küresel piyasalarda gidecek yer arayan daha fazla doğal gaz bulunmaktadır. İlâveten, Kafkaslar ve Orta Asya'da da doğal gaz var. Onlar bu gazı satmak istiyorlar ve Avrupa da almak istiyor. Ancak önce boru hatları inşa etmeleri gerekiyor. Avrupa kıtasına yayılacak Güney Koridoru isimli projenin amacı budur. Bu projenin meyvelerini vermesi için ABD bütün katılımcılara yardım sağlamada aktif bir partner olmaktadır.

Bunları neden yaptık? Biz ülkelerin büyümelerini ve güçlü ekonomilere sahip olmalarını istiyoruz, fakat aynı zamanda enerji tekellerinin risk oluşturduğunun da farkındayız. Dünyanın herhangi bir yerinde bir millet enerji açısından başka bir millete aşırı derecede bağımlı olduğunda, bu, o milletin siyasî ve ekonomik bağımsızlığını tehlikeye atabilecektir. Bu, bir ülkeyi tehdit ve zorlamalara karşı kırılğan hâle getirebilecektir. İşte bu yüzden NATO, enerji güvenliğini günümüzün kilit güvenlik konularından birisi olarak tanımladı. Bu yüzden stratejik enerji konularındaki işbirliğimizi derinleştirmek için ABD-AB Enerji Konseyi'ni kurduk. Bu sadece bir ekonomik rekabet meselesi değildir, aynı zamanda bir millî ve uluslararası güvenlik meselesidir.

Güvenlik hususu, Obama Yönetimi döneminde yürüttüğümüz belki de en önemli enerji diplomasisinin de merkezinde yer almıştır. Eminim hepimiz biliyorsunuz, nükleer silâh çalışmalarını durdurması için İran'ı ikna etmek veya zorlamak amaçlı iki boyutlu diplomatik girişimlerimizin bir parçası olarak, BM'nin yanı sıra, ABD, AB ve benzer fikre sahip ülkeler İran'a yaptırımlar uyguladı. Yine biliyor olabilirsiniz ki, bu yaptırımların en temel hedefi İran'ın petrol endüstrisiydi. Fakat manşetlere taşınmadığı için bilmiyor olabileceğiniz şey, bu yaptırımların önce benimsetilmesi ve sonra etkinleştirilmesi için itinalı bir diplomasi yürütüldüğüdür.

Öncelikle, İran petrolünü alan ülkeleri, alımlarını durdurmaları veya kayda değer biçimde azaltmaları için ikna etmeye ihtiyaç duyduk. Enerji talebinin yüksek olduğu bir zaman diliminde, pek çok ülke, alımları azaltmanın kendilerini müşkül durumda bırakacağına dair anlaşılabilir endişeler taşıdılar.

Aynı zamanda, bu ülkelerin alternatif petrol kaynakları bulabilmeleri için, diğer önemli petrol üreticilerini üretimlerini artırmaları yönünde teşvik ettik. Bu, ilâveten, burada, Birleşik Devletler'de petrol üretiminin günlük 700 bin varil civarında artmasına da yardımcı oldu. Ayrıca, bir millî güvenlik meselesi olarak kendi enerji arzlarını çeşitlendirmelerinin faydasına ülkelerin dikkatini çektik.

Bu yaklaşım işe yaradı. AB, Haziran ayında bir petrol ambargosunu uygulamaya koydu; biz de İran'dan petrol ithal eden her bir ülkenin ya ithalatını azaltmasını ya da İran petrolü alımını tamamen sonlandırmasını temin ettik. Dünyanın geri kalanının katlandığı yükü asgarîye indirirken, İran'a da eşî görülmemiş bir ekonomik baskı uygulamayı başardık.

Bu strateji, başka yerlerdeki angajmanlarımızı da etkiledi. Örneğin, petrol akışının durduğu Sudan ve Güney Sudan'da, petrolün yeniden akmasını sağlamak, hem onların hem de bizim meselemiz hâline geldi. Her iki ülkenin ekonomisi de petrol bağılı. Ancak petrolü ihraç etmek için, Güney Sudan'ın, Sudan tarafından kontrol edilen boru hatlarına ve limanlara ihtiyacı var. İki ülke, Güney Sudan'ın bu altyapıyı kullanmak için Sudan'a ne kadar para ödeyeceği konusunda kavga hâlindeydi. Bu iki ülke birbirinden o kadar uzakta duruyordu ki, bir uzlaşma imkânsız görünüyordu. Birleşik Devletler olarak; bu iki ülke arasındaki savaşın

yeniden başlamasının engellenmesi, bu ülkelerin ekonomilerinin güçlendirilmesi ve dünya petrol arzının kritik bir an yaşadığı bir dönemde petrol üretiminin yeniden başlatılması için, Afrika Birliği ve Birleşmiş Milletler'in desteklenmesi yönündeki angajmanımızı artırdık.

Geçtiğimiz Ağustos ayında, bir şeyin yüzdesinin sıfırın yüzdesinden daha iyi olduğunu anlamaları için taraflara baskı yapmak üzere Güney Sudan'ın başkenti Juba'ya gittim. Bundan bir ay sonra, taraflar bir işbirliği anlaşması imzaladı ve bu anlaşma her iki ülkenin parlamentosunda bu hafta onaylandı. Şimdi durum daha az kırılğan ve kendi aralarında hâletmeleri gereken daha birçok zorluk var. Ancak bu ileri bir adımdı ve ben, her iki tarafa liderlik ve cesaretlerinden ötürü saygılarımı sunuyorum.

Irak'ın enerji sektörünü desteklemek için de yoğun biçimde çalıştık. 2010 yılında Irak günlük 2,3 milyon varil civarında petrol üretiyordu. Bugün bu rakam 3,2 milyon varile yükseldi. Irak şimdi OPEC içinde İran'ı geçerek ikinci büyük üretici oldu. Bu, Dışişleri ve Enerji Bakanlıklarımızın yardımıyla gerçekleşen bir Irak başarı hikâyesidir. Iraklılar ile enerji altyapısındaki tıkanıklıkları tanımlamak, yatırım planlarını geliştirmek ve piyasaya daha fazla petrol vermek konularında beraber çalıştık. Irak'ın artan petrol üretiminin, bu dönüm noktasında küresel petrol piyasalarını istikrarlı hâle getirdiğine ve Irak halkının yararına daha güçlü bir ekonominin temelini oluşturduğuna şüphe bulunmamaktadır.

Yoğunlaştığımız bir başka diplomatik zorluktan daha bahsetmek istiyorum: Millî sınırları aşan kaynakların nasıl yönetileceği... Sınırlar, özellikle denizde her zaman net olarak çizilmemiştir. İki ülkenin paylaştığı veya sınırların kesin olmadığı bir yerde petrol veya doğal gaz keşfedildiğinde, bu kaynaklar nasıl geliştirilecektir? Bu yılın başlarında, Dışişleri Bakanlığı tarafından yürütülen uzun bir müzakerenin bitmesini müteakip, ABD ve Meksika, Meksika Körfezi'ndeki petrol ve gaz rezervleri ile ilgili çığır açan bir anlaşmaya ulaştılar ve biz, bu anlaşmayı yakında onay için Kongre'ye yollayacağız. Anlaşma, ABD ve Meksika'nın, kendi deniz hudutlarını aşan yerlerdeki kaynakları nasıl yöneteceğini açık biçimde düzenlemektedir.

Şimdi, enerji diplomasisiyle ilgili bu örneklere ilâveten, ikinci angajman alanımıza odaklanıyoruz: enerji dönüşümü; yani yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği dâhil yeni enerji çözümlerini teşvik etmeye, artan talebi karşılamaya, küresel enerji arzını çeşitlendirmeye ve iklim değişikliğini ele almaya yardım etmek. Daha temiz enerjiye doğru dönüşüm dünyanın karbon emisyonunun azaltılması için merkezî önemdedir ve 21'inci yüzyıldaki güçlü küresel ekonominin çekirdeğini oluşturacaktır.

Fakat çok iyi biliyoruz ki dönüşümler sadece kendi başlarına hükümetler tarafından başarılamaz. Gelecek 25 yılda dünya, elektrik üretimi ve iletimi için 15 trilyon Dolar civarında yatırıma ihtiyaç duyacak. Hükümetler bunun bir kısmını

sağlayabilir ve sağlayacaktır; ancak, yatırımın önemli bir kısmı özel sektörden gelecektir. Bu sadece büyük bir zorluk değil, aynı zamanda büyük bir fırsattır. Emin olmanızı isterim ki, Amerikan şirketleri ve Amerikan işçileri bu tür projeler için yarış hâindedir. Her şeye rağmen Amerikan şirketleri enerjinin çeşitli alanlarında (yenilenebilirler, yüksek teknolojili ürünler, akıllı şebeke enerji altyapıları, biyoenerji, enerji verimliliği) lider durumdadır. Gelecek on yıllarda Amerikan şirketleri dünya genelinde daha çok iş yapma fırsatı bulacaklar ve bunu yaparak daha çok Amerikalı'ya iş sağlayacaklardır.

Hükümetler, vatandaşlarımızı enerji verimliliğinin ve temiz teknolojinin değeri konusunda eğitmek gibi enerji dönüşümünü teşvik edecek pek çok şey yapabilirler. Fakat muhtemelen yapabileceğimiz en önemli şey, yatırım çekmeye ve büyük ölçekli altyapıları kolaylaştırmaya uygun bir ortam yaratacak politikaları yasalaştırmaktır.

Orta Amerika ve Afrika'nın bazı bölgelerinde, Hindistan ve Pakistan'da, USAID⁴ elektrik hizmeti veren şirketlerin daha güçlü ticarî düzeye sahip olmaları için eğitim programlarını fonlamaktadır. Millenium Challenge Corporation⁵ ise, bütüncül, sistemik enerji reformları yürütmede yardımcı olmak üzere pek çok ülkeyle müzakerelerini sürdürmektedir. Uygun iş iklimiyle İhracat-İthalat Bankası (*Export-Import Bank*) ve Denizaşırı Özel Yatırım Girişimi (*Overseas Private Investment Corporation*) gibi kuruluşlar, ABD ihracatını kolaylaştıracak anlaşmaların imzalanmasına yardım edebilirler.

Bir örnek olarak, Lâtin Amerika'daki komşularımızla neler yaptığımızı anlatmama izin verin.

Bu yılın başlarında düzenlenen Amerika Zirvesi'nde Kolombiya yeni bir girişim başlattı. Birleşik Devletler ile Kolombiya'nın öncülük ettiği bu girişim "Güney ve Kuzey Amerika Bağlantısı 2022" olarak adlandırılıyor. Girişim, 2022'ye kadar, Kanada'dan kıtanın en güney ucundaki Şili'ye kadar elektrik şebekelerini birbirine bağlayarak ve bu bağlantıyı Karayipler'e de uzatarak yarıküre⁶ boyunca elektriksel enterkonneksiyon yoluyla elektriğe yaygın erişim sağlamayı amaçlıyor. Amerika Kıtaçı Kalkınma Bankası (*Inter-American Development Bank*), Dünya Bankası ve Amerika Kıtası Devletleri Örgütü (*Organization of American States*) üyesi bütün ülkeler bu projeye katıldı. Söz konusu proje, benim 2010 yılında başlattığım ve yarıkürede bir yenilikçi ortaklık dalgasını ateşleyen Güney ve Kuzey Amerika Enerji ve İklim Ortaklığı girişiminden kaynaklanmaktadır.

⁴ Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı (*USAID*), ABD Hükümeti'ne bağlı resmî bir yardım kuruluşudur.

⁵ Küresel yoksullukla mücadele etmek üzere faaliyet gösteren ABD-merkezli bir hükümet-dışı kuruluştur.

⁶ Konuşmacı, "yarıküre" tabiriyle Amerika kıtasının kuzey ve güney iki yakasının oluşturduğu bütünü kastetmektedir.

Enterkonneksiyon kendi bölgemizdeki kaynakların çoğunu değerlendirmemize yardım edecek. Bu basit görünüyor, fakat eğer bir ülke fazla elektriğe sahipse onu komşusuna satabilecek. Bölgemizdeki iklim kararsızlıkları da dikkate alındığında, bir ülkede güçlü bir yağış sezonu olduysa, o ülke, kuraklık içindeki bir başka ülkeye hidroelektriğini ihraç edebilecek. İlâveten, elektrik piyasalarının boyutunu büyüterek ölçek ekonomisi oluşturabilir, daha fazla özel yatırım çekebilir, sermaye maliyetlerini düşürebilir ve sonunda da tüketici maliyetlerini azaltabiliriz.

Burada başka bir amaç daha var. Amerika kıtası genelinde 31 milyon insan, güvenilir ve ekonomik açıdan hesaplı elektrik erişiminden mahrumdur. Bu ise onları pek çok alanda ilerlemekten alıkoymaktadır. Dolayısıyla “Bağlantı 2022”nin bir amacı da bu 31 milyon insanın elektriğe erişimini garanti altına almaktır. Bu tek projeye enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiyi teşvik edecek, yoksullukla mücadele edecek, ABD iş dünyası da dâhil olmak üzere enerji alanındaki girişimciler için fırsat yaratacak ve bölgemizdeki komşularımız ile güçlü ortaklık bağları tesis edeceğiz. Bizim düşüncemize göre bu, tam bir kazan-kazan durumudur.

Enerji dönüşümüyle ilgili bahsedilmesinde önem bulunduğunu düşündüğüm bir başka konu daha var. İhtiyaç duyduğumuz özel sektör katılımının başarılması için bütün şirketlerin rekabet edebileceği düz bir oyun sahasının bulunması gerekiyor. Fakat sizin de çok iyi bildiğiniz üzere, dünyanın bazı bölgelerinde oyun sahası çok da düz değil. Bazı lkeler enerji üretiminde ne kadar millî içerik olması gerektiğini dikte ediyor ya da kendi ülkelerindeki şirketlerin üstünlük sağlaması için onlara devlet desteği sunuyor. Bu, Amerikan şirketlerinin bir atılım yapması için oldukça zorlu bir durum oluşturabiliyor.

O yüzden her gün, dünyanın çeşitli bölgelerindeki diplomatlarımız, Amerikan şirketleri ve çalışanları için mücadele veriyorlar ve ekonomik bariyerlerle adil olmayan uygulamalara nişan alıyorlar. Bu Eylül ayında, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Topluluğu üyesi devletlerin, temiz enerji teknolojilerinde daha fazla ticaret yapmanın yolunu açarak, çevreyle ilgili 54 kalem mal üzerindeki gümrük vergisini indirme kararı almasıyla büyük bir atılım yapmış olduk.

Tam da enerji dönüşümünü sağlamak için uğraştığımız anlarda, bununla beraber, enerji yoksulluğu konusunu da ele almak zorundayız. Aslında bu, bahsedeciğim üçüncü angajman alanıdır. Dünya üzerinde güvenilir, sürdürülebilir enerji erişimine sahip olmayan 1,3 milyar insandan dolayı bu, günlük bir sorun ve mücadele alanıdır. Aynı zamanda bu, enerji dönüşümünün aksi yönde işlemektedir; çünkü bu insanlar odun, kömür, gübre, kok kömürü, yani ellerine ne geçirebiliyorlarsa onu yakmaktadır. Bu insanlar elektrik için dizel jeneratör kullanmaktadır ki hiçbir başka elektrik kaynağı bundan daha pahalı değildir. Üstelik, bunlar enerjinin kirli formlarıdır, hem insanların sağlığı hem de çevre için kötüdür. İşlerin bu şekilde olmaması gerekmektedir. İnsanların sadece güvenilir ve maliyet açısından uygun değil, aynı zamanda temiz ve etkin enerjiye geçmelerine

yardıml edebilecek teknoloji ve teknik bilgiye⁷ sahibiz. Bu yüzden enerji dönüşümü ve enerji yoksulluğuna son verme gerçekten elele gitmektedir.

Birleşmiş Milletler “Herkes İçin Sürdürülebilir Enerji” (*Sustainable Energy For All*) diye bilinen bir girişim başlattı. Bu girişimin üç amacı bulunuyor: 2030 yılına kadar modern enerjiye herkesin erişimini sağlamak, enerji verimliliğindeki küresel iyileşme oranını iki katına çıkarmak, yenilebilir enerjinin küresel enerji arzındaki payını ikiye katlamak. Bu sene şirketler ve geleneksel kalkınma kuruluşları, birlikte, eğer -buradaki eğer büyük bir “eğer”dir- hükümetler uygun ticarî ortamı sağarlarsa, sürdürülebilir enerjiyi finanse etmek için 50 milyar Dolar’ın üzerinde bir fon sağlamayı taahhüt ettiler. Ayrıca, Afrika, Asya ve Lâtin Amerika’daki 60’tan fazla ülke, enerji yatırımcılarını kendi ülkelerine çekebilmek için eylem planlarını başlattılar. Bu yatırımlar, yoksul insanların bugün enerji için ödedikleri yüksek fiyatları düşüreceği gibi, sürdürülebilir enerjiye erişimi artıracak ve Amerikan iş dünyası için de yeni pazarlar açacaktır.

Birleşik Devletler, enerji yoksulluğunun bir diğer zararlı boyutu olan mutfak ocakları⁸ konusunu ele almak için de bir girişime sahiptir. Yaklaşık 3 milyar insan, ki bu neredeyse dünya nüfusunun yarısıdır, modern pişirme teknolojisine sahip değildir. Bu insanların sadece ateşleri vardır, o da genellikle evin içindedir, bu ise yılda -çoğunluğu çocuk ve kadın olmak üzere- 2 milyon insanın ölümüne yol açan zehirli hava kirliliğine sebep olmaktadır. Bunun üzerine bir düşünün: milyonlar sadece ocak gibi bu kadar basit, bu kadar sıradan, ama onlar için hayatî önemde olan bir şey yüzünden ölüyor. Bu, çözümde bize yardım etmeleri için bütün dünyaya çağrıda bulunduğumuz bir sorundur. Üç yıl önce, 2020’ye kadar dünya genelinde 100 milyon eve temiz ve malî açıdan hesaplı mutfak ocaklarının girmesi amacıyla; vakıflar, özel şirketler ve başka ülke hükümetleriyle müştereken çalışan Temiz Mutfak Ocakları İçin Küresel İttifak adlı bir girişim başlattım.

Son olarak, hem enerji yoksulluğu hem de siyasî istikrarsızlıkta anahtar bir faktör olan zayıf yönetişime de yoğunlaşıyoruz. Tarih bize sinir bozucu bir hikâye anlatır: Enerji kaynakları açısından zengin ülkeler genellikle daha az demokrasi, daha fazla ekonomik istikrarsızlık ve daha sık iç savaş ile malûldür. Bu ülkelerin büyük çoğunluğu muhtemelen diktatörler tarafından yönetilmektedir ve petrol bu diktatörleri başka ülkelerle çatışma çıkarma konusunda yüreklendirebilmektedir. Bu durum, çoğunlukla, kaynağın lâneti diye anılır. Ama sorun olan kaynakların kendisi değildir. Kaynaklar, ancak doğru amaçlar için doğru şekilde değerlendirildiğinde, bir ülkenin geleceğinin daha iyiye dönüştürülmesinde kullanılabilir. O yüzden, özellikle enerji talebinin daha çok sayıda gelişmekte olan ülkeyi petrol ihracatçısı olmayı garantilediği günümüzde, kaynak lânetini bozmalıyız.

⁷ “Teknik bilgi” terimi “know-how” karşılığı kullanılmıştır.

⁸ Burada kastedilen mutfak ocakları, odun ya da kömürle ısıtılan geleneksel tip soba/fırın türü cihazlardır.

Son zamanlarda petrol rezervi keşfeden bazı ülkeler Liberya, Sierra Leone ve Mozambik'tir. Çok değil kısa süre önce, bu ülkeler ölümcül çatışmalardan dolayı karışıklık içindeydiler. Bu ülkelerin şimdiki siyasî durumları da hâlâ kırılğan, dolayısıyla, enerji kaynaklarının iyilikten ziyade sorun ve daha fazla acıya yol açmamasını sağlamak üzere destek almaya ihtiyaçları var. Bu yüzden Birleşik Devletler, yeni petrol ve doğal gaz üreticisi 8 ülkeyle; siyasî kurumlar, saydam malî durum, etkili kanun ve düzenlemeler de dâhil olmak üzere iyi yönetişimin yapıtaşlarını oluşturmak için beraber çalışıyor. Örneğin Uganda'da hükümete güçlü çevresel kanun ve düzenlemelerin benimsenmesi için yardım ediyoruz, çünkü petrol ve gaz geliştirme işi ekolojik açıdan kırılğan bölgelerde cereyan ediyor.

Petrol, gaz ve madencilik endüstrilerinde şeffaflık ve hesap verebilirliği teşvik edici bir uluslararası program olan Doğal Maddeleri İşleme Endüstrisi Şeffaflık Girişimi (*Extractive Industries Transparency Initiative*)'ne olan desteğimizi de artırıyoruz. Bir yıl önce Başkan Obama, konuya olan adanmışlığımızın bir göstergesi olarak Birleşik Devletler'in bu organizasyona katılacağını ilân etti ve biz, gelişmiş ülkeler arasında bunu yapan ikinci ülkeyiz. Cardin-Lugar yasa değişikliği⁹ ile Birleşik Devletler, kendi doğal kaynakları işleme endüstrisinden küre genelinde herhangi bir hükümete yaptığı ödemeyi ifşa etmesini isteyen ve böylece yolsuzluğa karşı önemli bir adım atan dünyadaki ilk ülke oldu.

Enerjiyle ilgili anlaşmazlıkları çözmekten elektriğin yaygınlaşması için komşularımızla daha fazla işbirliği yapmaya kadar bütün bu çabalarımızla verdiğimiz mesaj şudur: Birleşik Devletler, enerjinin bütün karmaşıklığıyla 21'inci yüzyılın belirleyici konularından biri olmaya devam edeceğine ikna olmuş durumdadır. Dış politikamızı da bu anlayışı yansıtabilecek şekilde yeniden biçimlendiriyoruz.

Köklü bir değişim anındayız. Bir zamanlar öyle olmayan ülkeler şimdi temel tüketiciler hâline geldi. Bir zamanlar enerji açısından başkalarına bağımlı olan ülkeler şimdi üretici oldular. Bu, dünyadaki olayları nasıl biçimlendirecek? Bundan kim yararlanacak ve kim yararlanmayacak? Bu; iklimi, halkların ekonomik durumlarını, genç demokrasilerin dayanıklılığını nasıl etkileyecek? Bütün bunlar hâlâ bilinmiyor. Bu soruların cevapları şu an yazılıyor ve biz, bu yazım işinde önemli bir rol oynamak istiyoruz. Başka bir seçeneğimiz yok. Biz dünyanın her yeriyle meşgul olmak zorundayız. Milletimizin ve dünyanın geri kalanının gelecekteki refahı ve güvenliği dengede asılı duruyor. Ve hepimizin, özellikle bugün burada olan sizlerin, akıbetinde bir hissesi olacak.

⁹ Senatörler Cardin ve Lugar tarafından verilen bir önergeyle, 2010 tarihli "Wall Street Reformu ve Tüketici Koruma Kanunu"nda yapılan değişikliği anlatmaktadır. Buna göre, ABD'de kayıtlı doğal maddeleri işleme endüstrisindeki yerel veya uluslararası bütün firmalar, faaliyet gösterdikleri ülkelerde hükümetlere yaptıkları ödemeleri yayınlamak zorundadırlar. AB de benzer bir düzenleme yapmaya hazırlanmaktadır.

Dolayısıyla Georgetown'da hangi bölüme gidiyor olursanız olun, umarım bu konuyu takip edersiniz ve hatta belki bu konuyla meşgul olursunuz; çünkü kısaca bahsettiğim zorluklar önümüzdeki yıllarda daha âcil hâle gelecek ve bizim, bu sorunları çözmek için biraraya getirebileceğimiz bütün zeki insanlara ihtiyacımız var. Bu; milletimizin en iyi kafalarını, en yetenekli kamu çalışanlarını, en yenilikçi girişimcilerini ve kendini bu konuya adanmış milyonlarca vatandaşımızı gerekli kılacaktır. Fakat inanıyorum ki bu meydan okumayla baş edebiliriz, enerji arzı ve enerji sürdürülebilirliği açısından daha iyi bir geleceği, herkese daha çok itibar ve fırsat sunma ve aynı zamanda gezegenimizi koruma şeklindeki iki amacı gerçekleştirdiğimiz bir geleceği, birlikte çalışarak güvenceye alabiliriz.

Herkese çok teşekkürler. (Alkışlar...)